

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Družnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 85

Sreda, 21. oktobra 1936

Leto XI

Pred občinskimi volitvami

Za zmago demokracije in poštenja

Čim bližje prihaja dan občinskih volitev, tem besnejše se zaganja časopisje JRZ v tiste, ki so si v času, ko je svoboda na pretek, drznili postaviti svoje kandidatne liste in sklenili pomeriti svoje moči z vsegamogočno JRZ.

Kdo bi si mislil, da more pojav opozicijskih list spraviti stranko, ki vedno trdi, da ima ogromno večino ljudstva za seboj, v tako zadrego, da si ne ve pomagati drugače kot s prostaškim robantanjem, zabavljanjem in psovanjem. Tako kakor se obnaša časopisje JRZ v tem boju, se pač ne obnaša nikdo, ki si je svest svoje zmage, svest svoje ogromne premoči nad nasprotnikom, kakor to JRZ vedno in povsod zatrjuje. Nasprotno: le slabši se poslužujejo takih metod boja.

Gospodje okoli JRZ in njihovo časopisje ne dela ničesar drugega, kot da enostavno kopira metode proslule JNS in jih, če le mogoče, še stopnjuje. Malo so se naučili gospodje okoli JRZ, ko so otepali grenki kruhek opozicije. V svoji zaslepljenosti ne vidijo niti tega, kam so dovedle manire, ki jih je v naše politično življenje uvažala JNS, to stranko in njene voditelje.

Za vsakega razumnega človeka, zlasti še za vsakega, ki sta mu mar prava svoboda in poštenje, je jasno, da ne more in ne sme s stranko, ki v naše politično življenje zanaša tako grde metode boja in iz katere izjav sledi samo eno: da veljaj svoboda samo zanjo in za nikogar drugega.

Moralno je JRZ s svojim nastopom v Sloveniji bitko že izgubila, še predno so volilci v večini občin stopili na volišče, kajti sama si je vdarila pečat, da je vredna naslednica JNS.

Dosledni svojim načelom v boju za svobodo in demokracijo se socialisti tudi do pot udeležimo volitev v občine. Ne gremo sami, ampak z onimi, ki v enaki meri obsojajo metode propadlih režimov, posnemovalce teh metod in posnemovalce našemu ljudstvu tujega fašizma.

V posnemanju metod, ki se jih je svoj čas posluževala JNS proti svojim nasprotnikom, je prišla tudi JRZ do tega, da vsem akcijam svojih nasprotnikov udarja pečat protidržavnosti. Ni še dolgo tega, ko so se gospodje sami branili in zgražali nad temi očitki, s katerimi jih je obsipalo JNS časopisje, danes pa vrte staro lajno, ki so jo podedovali od svojih prednikov na vladi.

Gospodje vedo, da je to fraza, ki naj mogoče odvrne tiste, ki so kakorkoli odvisni od njih, da bi si upali z javnim glasovanjem izjaviti za liste delovnega ljudstva, ki predstavljajo danes pravi izraz ljudskega gibanja: za svobodo in demokracijo, za socialno pravico, za delo in kruh ter poštenje, pa ne morda v Moskvi ali v Rimu, kakor to predpostavlja JRZ časopisje, ampak v naši Jugoslaviji.

Ne dvomimo, da bodo volilci 25. oktobra povsod tam, kjer jim bo dana prilika, v veliki večini glasovali za liste zveze delovnega ljudstva, za liste, na katerih kandidirajo delavci, kmetje in obrtniki proti JRZ, JNS in fašizmu za resnično ljudsko politiko v občini in državi!

Švedski socialistični ministrski predsednik Per Albin Hansson

Socialisti in kmeti na vladi

Po sijajni zmagi švedske socialno demokratične stranke pri volitvah v parlament je med ljudstvom nadvse priljubljeni prvak socialne demokracije Per Albin Hansson, ki ga narod kratko imenuje »Per Albin«, sestavil socialistično-kmečko vlado.

O tej vladi pravi Hansson:

Sestava socialistično - kmečke vlade je popolnoma v skladu s stališčem, ki ga zavzema socialna demokracija. Predvsem je bilo treba sestaviti vlado, ki ima v obeh zbornicah večino. Dočim imajo večino v parlamentu socialistične skupine, so v senatu meščanske stranke v večini.

Toda to ni bil edini razlog za sestavo nove vlade socialistov in kmetov.

V očigled težavnemu položaju, v katerem se nahaja demokracija po vsem svetu, je bilo socialistom mnogo do tega, da dokažejo, da je preko ozko začrtanih mej političnih strank mogoče sodelovanje demokratičnih političnih skupin.

Socialni demokrati so predložili volilcem točen program, v katerem je navedeno, kaj nameravajo v pri-

hodnjih štirih letih storiti. Sestava koalicijske vlade pomeni, da so tudi kmetje sprejeli v celoti socialistični volilni program. Glavne točke tega programa so: brezpogojno izvajanje programa nadaljnjega zidanja stanovanjskih hiš; vsaka družina, tudi na deželi, mora imeti dvosobno stanovanje s kuhinjo; ustanovljati je treba majhna delavska gospodarstva; povišati plače uradnikom, učiteljem, poljedelskim in gozdnim delavcem; obdavčiti velika premoženja, pripraviti se mora načrte za odvrnitev krize in sredstva za zavarovanje delavcev, ki postanejo vsled racionalizacije (izrabe strojev in delovne sile) brezposelni; poostrižiti se mora nadzorstvo nad bankami in gospodarskimi ustanovami; sirote in vdove, kakor tudi starčki naj dobe polno penzijo; pričeti je treba z izvajanjem nove ljudske politike in socialno političnega programa v velikem obsegu.

Mnogi vprašujejo, zakaj ne izvajamo takoj tudi reform, s katerimi bi spremenili obliko današnjega gospodarstva, n. pr. nacionalizacijo glavnih industrijskih panog.

Švedski socialni demokrati smo preveč dobri marksisti, da bi verovali, da moremo na podlagi ene same volilne zmage začeti izvajati socializacijo. Na drugi strani pa gospodarski razvoj zopet tirja, da država vedno bolj in bolj posega v gospodarstvo. Vlada se čuti dolžno, da točno preišče, v koliko je oz. bo v bližnji bodočnosti potrebna uvedba državnega nadzorstva nad gospodarstvom.

Tudi če bi socialisti sami prišli na vlado, ne bi postopali drugače, kot nameravajo sedaj. Mi smatramo, da mora postati gospodarstvo postopoma zrelo za socializem.

Kar se tiče senata, ga vlada ne namerava odpraviti, pač pa upa, da bo v njem dobila večino.

Ko je nek časnikar vprašal Hanssona, ako misli, da mu bo mogoče nadaljevati delo na socialni izgradbi države v pravcu k socializmu, kot doslej, je rekel:

»Ako bi tega ne verjel, potem bi pač ne prevzel tega mesta. Trdno sem prepričan, da bomo postopoma zgradili temelje res demokratične in socialistične Švedske!«

Berlin neti nacistično revolucijo v evropskih državah

Pučistovska centrala »Delovna fronta«

Nemška delovna fronta v Španiji je aktivno podpirala fašiste. Njeni pisarni v Barceloni in Madridu sta posredovali zveze med nacistično Nemčijo in krivoprisežnimi generali. V vseh državah, kjerkoli obstoje tajništva nemške delovne fronte, netijo nacistično revolucijo. O tem nas potrjuje tudi govor voditelja nemške delovne fronte dr. Leya v Nürnbergu (12. septembra), v katerem je to namero javno priznal. Dr. Ley je rekel: »Nemčija ne bo mirovala poprej, preden ne bodo vse države postale nacistične.« Nemški tisk je to izjavo »preslišal«, zabeležil pa jo je dopisnik amsterdamskega »Algemeen Handelsblad« in jo je priobčil v listu. Da je beležil točno, ni nobenega dvoma, kajti dnevnik nemške delovne fronte (št. 231 z dne 1. oktobra) je pohvalil »Algemeen Handelsblad«, češ, da je njegovo poročilo o govoru dr. Leya popolnoma točno. Obenem je s tem

tudi priznal, da je bil v oficijelnem nemškem tisku objavljen govor dr. Leya, v katerem prej omenjene izjave ni najti, potvoren.

Berlin torej neti svetovno nacistično revolucijo in da stvar prikrije, vpije o bolševiški zaroti.

Skraini čas je, da države nastopijo proti revolucionarnim podvigom nemškega fašizma, ki s svojim vmešavanjem in hujskanjem povzroča zmede v državah, z edinim namenom, da jih oslabi in potem lažje pokori.

Opozoriti je treba na nevarnost, ki preti iz Berlina in nemudoma pričeti z zatiranjem ilegalne propagande, ki jo ekspozituro nemške delovne fronte širijo po vseh državah.

Rovarjenju nacistične internacionalne je treba napraviti kraj, ako hočejo države obdržati svojo samostojnost in ne pasti v nemško nacistično nadoblast.

Nasilstvo v Gdanskem

Socialno demokratična stranka ilegalna

Policijski predsednik v Gdanskem je proglasil socialnodemokratično stranko za ilegalno. Razpust stranke, ki je bil že dalje časa pripravljen, češ, da ima stranka orožje.

Nasilje najvišji zakon

Na podlagi fašističnega hujskanja so zaprli urednike socialnodemokratične »Volksstimme«. Pred sodi-

ščem so bili uredniki oproščeni, ven dar so obdržali vse v varstvenem zaporu.

Poljska je dobila v Ženevi mandat, da zaščiti v Gdanku zakonito stanje. Fašisti se sicer upirajo poljskemu mandatu, vendar je tudi za Poljsko slabo izpričevalo, če naloge ne izvrši.

Delovna sodišča v Avstriji

in naša sodišča »dobrih ljudi«

V avstrijski republiki so v zadnjih letih že ponovno reducirali delavsko zakonodajo, katero so dobili avstrijski delavci v prejšnjih časih, ko so še imeli tam vpliv socialistični poslanci. Mora pa se priznati, da so skušali v Avstriji vsaj sodišča, ki odločajo o delavskih službenih sporih, modernizirati. Pravkar je izdelala avstrijska vlada nov načrt zakona v delovnih sodiščih. Doslej odločajo namreč o sporih iz službenih razmerij v Avstriji večinoma obrtna sodišča, kakršno imamo pri nas v Ljubljani, a v manjših krajih redna sodišča. Po novem zakonu o delovnih sodiščih pa bodo upeljana v Avstriji za reševanje službenih sporov posebna »Delovna sodišča«, kot jih imajo že v Čehoslovaški republiki. Sodili bodo redni sodniki, a prideljeni jim bodo zastopniki delavcev in delodajalcev. Od sodišča prve stopnje bo dopustna pritožba na delovno sodišče druge stopnje in od tam še na vrhovno delovno sodišče. Načrt tega zakona je torej mnogo naprednejši, kot so naša takozvana »sodišča dobrih ljudi«, kjer bodo sodili upravni uradniki in to končno veljavno, ker proti njihovim odločbam ne bo redne pritožbe, kar je najhujši udarec za našo socialno zakonodajo.

Ministri obiskujejo Beograd. Te dni je bil v Beogradu rumunski zunanji minister Antonescu, za njim turški Rudži Aras. Obiski pomenijo iskanje smernic za politiko male antante in balkanske zveze.

Nov banski svetnik za Maribor. Banski svetnik dr. Ravnik Rudolf, je bil razrešen in imenovan za banskega svetnika dr. Miler Ferdo, oba odvetnika v Mariboru.

Predsednik vlade dr. Stojadinović obišče Ankaro na turški praznik dne 29. t. m.

Za zmago svobode in poštenja!

25. oktobra volite liste, na katerih so možje našega zaupanja: socialisti, zastopniki kmečko-demokratske koalicije in poštenu kmetje ter obrtniki. Glasujemo proti JRZ, JNS in fašizmu!

Boji za Madrid

Vladne čete branijo Madrid. — Largo Caballero vrhovni poveljnik vladnih čet. — Vladne čete se bore na vdušeno, čeprav jim nedostaje vojnih potrebščin.

Španski veleizdajniki se hočejo požuriti z ofenzivo proti Madridu. Ofenziva se je očitno začela z jugo- in severovzhodne strani, ker se vrše te dni na tem delu fronte jako krvavi boji. Za upornike je naglost važna, ker je vse pošteno javno mnenje na strani legalne vlade ter bi končno le utegnili vplivati tudi na mednarodno politiko, ki jo pravzaprav vodijo kapitalisti in generali.

Vladne čete se jim ustavljajo. Ne morejo pa prepoditi sovražnika, ker nimajo modernih vojnih pomočkov. Toda braniti se hočejo v zakopih, izvesti splošno mobilizacijo ter prizadejati upornikom z napadi kar največ škode ter z dolgotrajnimi boji demoralizirati tajske legije in Marokance, ki so itak nezanesljiva uporniška vojska.

Obramba Madrida bo težka

Načrti legalne vlade nam niso znani. Najprej obramba Madrida, to vemo. Ali misli vlada ob pomanjkanju vojnega materiala na obrambo ali ne, bo najbrže vprašanje taktike. Nasprotniki govore o obkolitvi Ma-

drida. To ni verjetno, ker si bodo vladne čete le ohranile pot za eventualni umik, ali pa bodo upornike napadale s strani Madrida in za hrbtom, če bi le preveč obkolili mesto.

S. Largo Caballero

je postal vrhovni poveljnik vladnih čet.

Mednarodna politika in Španija

Važna faza v mednarodnem življenju glede na špansko vojno je zahteva socialistične in strokovne internacionale, da se opusti lažni sklep veseli o nevmešavanju. Končno je to zahtevo stavila tudi Rusija, toda odbor za nevmešavanje je take predloge odklonil. Stvar je pa končno le tako važna, da bo mednarodna politika vendarle morala nekaj povedati, ker bo sicer pokazala svojo nezmožnost, demokracija pa, da ni več sposobna, da bi se uprla zločinom fašističnih diktatur, ki absolutno komplicirajo mednarodni položaj ter pripravljajo nove vojne.

Oviedo v rokah upornikov

Uporniške vesti trde, da so uporniki zopet zasedli Oviedo.

Na drugih bojiščih

so manjši nepomembni boji, ker so čete obeh taborov koncentrirane okoli Madrida in so vladne čete tudi po zahodni Španiji odšle v podporo madridskih čet.

Izabela Blum, ki je bila v Španiji na bojiščih, pripoveduje, kako pomanjkljivo so vladne čete oborožene in s kakšnim navdušenjem nadaljujejo boje. Vzrok, če bi legalna vlada ne zmagala, je mednarodna diplomacija, ki podpira deloma upornike, dočim bojkotira legalno vlado po vseh sklepih. Madrid je vsekakor v nevarnosti. Mnogo žrtev bodo še povzročili uporniki, preden ga zavzamejo. Naravnost čudno je, da se mednarodna politika postavlja na tako stališče, ko je že doživela dosti razočaranj nad Hitlerjem v Ženevi, pa tudi Italijo, ki je pravkar zasedla španske Balearske otoke.

daj vodili »Jutrovci« prav tako samozavestno, kakor trobi danes »Slovenec«. Da človek ne sme vzeti vsega preveč za res, dokazujejo besede, ki jih je Uzunović pred tremi leti izrekel v »Jutru«: »Pozdravljam vse prijatelje v dravski banovini. Zavedajo naj se, da so del vojske, ki je nepremagljiva, ker je nepremagljiva zastava, pod katero se borijo. Četudi bi v kaki občini ostali v manjšini, naj vedo, da stoji za njimi poldrug milijon zavednih Jugoslovenov, organiziranih v Jugoslovski nacionalni stranki, ki jih ne bo nikdar zapustila.« — In čez tri leta gre sam Uzunović zapustiti to »nepremagljivo« poldrugmilijonsko armado! Danes tvorijo tako »nepremagljivo« armado člani JRZ. Kdo jo bo čez tri leta?

Zagrebski »Prijatelj prirode« razpuščen. Turistično društvo »Prijatelj prirode« v Zagrebu je policija razpustila ter zapečatila društvene prostore in društveni arhiv zaplenila.

Telefonski kabel — sedaj razširjenje telefonskih central. Pred meseci smo čitali, da se bo skoro začelo s polaganjem telefonskih kablov na vseh glavnih progah telefonskega omrežja, zlasti na onih, ki imajo spoj z inozemstvom. Bilo je že vse točno preračunjeno, koliko bodo znašali izdatki in tudi to, da se bo kabel kmalu izplačal, ker bodo odpadli visoki vzdrževalni stroški za sedanje napeljave. O kablilih ne čujemo ničesar več. Zato pa se te dni kolportira vest, da bodo razširjene telefonske centrale v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Izdatki so preračunani na 55 milijonov dinarjev — delovni program pa na tri leta. Nič ne dvomimo, da se bo beograjska centrala povečala, tudi če bi ne bilo tega programa.

Nemčija v škripcih. Nemška industrija zahteva devalvacijo marke, da se more povečati izvoz. Sicer preti gospodarska katastrofa. Nezaposlenost narašča; če ne bo devalvacije, postane ta katastrofalna. Dr. Schachtu so pa povedali pri mednarodni banki v Baslu in guverner angleške narodne banke, da bo Nemčija sprejeta v stabilizacijski pakt, če se sklene nova lokarnska pogodba ter se povrne Nemčija v Društvo narodov. Dr. Schacht je poročal o položaju Hitlerju. Rezultati nadaljnjih nemških posvetovanj pa še niso znani.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Doma in po svetu

Sračje gnezdo in občinske volitve. »Slovenec« spravlja vse, ki ni so z njimi v sračje gnezdo. Sračje gnezdo pa ni tako napačna stvar, kakor bi si človek prvi hip mislil. Če bi nas »Slovenčarji« spravliali v vrabčje gnezdo, bi mi protestirali, ker vrabec je prenavaden ptič, ki je že kar v nadlego ljudem. Ampak, sraka, to pa ni kar tako navadna ptica. Saj narodna pravljica pripoveduje celo, da bo sraka obudila kralja Matjaža, ki spi zdaj pod Pece. Ptica s tako čudežno močjo bo še tem lažje prebudila narod, ki živi okrog Pece. Zato kličemo: živijo sračje gnezdo!

Teror pri občinskih volitvah. Zanimivo je to, da pri javnih občinskih volitvah uganja teror vedno — opozicija. Pred tremi leti je poročalo »Jutro« o terorju — punktašev, zdaj pa ve »Slovenec« povedati o terorju — sračjega gnezda.

Smešna polemika radi JNS-arstva. Človeku že preseda stara lajna, ki jo gonita »Slovenec« in »Jutro« z JNS-arstvom. Čudimo se posebno »Slovencu«, kaj toliko pre-

mleva ubogo JNS. Saj JNS je vendar ne samo predhodnica, temveč tudi učiteljica vse politike, ki jo danes vodijo in zagovarjajo »Slovenčarji«. Če bi ne bilo JNS in njenih zakonov, bi morali »Slovenčarji« vse na novo gruntati, tako pa kar lepo nadaljujejo in posnemajo vse JNS-arsko delo, ki ga le tu pa tam zabelijo s kakšnimi svežimi ocvirki. Namesto da bi »Slovenčarji« na kolnih hvalili svoje vzornike JNS-arje, jih prav po JNS-arsko zasmehujejo. E, da, nehvaležnost je plačilo sveta.

Pofovci in občinske volitve. »Slovenec« meša med občinske volitve tudi pofovce. Po našem mnenju je to prav nepotrebno. Kajti pofovci igrajo drugod pomembno vlogo: če bi ne bilo Jevtića in njegovih pofovcev, bi JRZ v parlamentu ne imela večine.

»Slovenec« agitira s komunističnimi parolami. Vsi pametni ljudje se smejejo in zgražajo nad masnimi gesli, ki si jih izmišlja »Slovenec« za občinske volitve. Najbolj imenitno je, da »Slovenec« tudi s komu-

nističnimi parolami agitira za svoje liste, češ, da one predstavljajo »enotno fronto slovenskega ljudstva«. Mi pa mislimo, da tudi komunisti ne bodo šli več za to »enotno fronto«.

Pred sestankom parlamenta. Na listi g. Jevtića, dne 5. maja 1934 izvoljeni poslanci so sklicani na jensko zasedanje parlamenta, ki bo pričelo 20. oktobra. Vlada je odločena, da bo delala s tem parlamentom tudi nadalje, ker je večji del poslancev trdno v vrstah JRZ. V senatu pa se je od zadnjega zasedanja tudi že izkristalizirala vladina večina, dočim je pri zadnjem zasedanju bila vlada v manjšini. Parlament in senat sta bila na počitnicah že od začetka aprila t. l. predno pa sta šla na počitnice, sta izglasovala vladi obširna pooblastila, tako obširna, da se vseh niti poslužiti ni utegnila (n. pr. pooblastilo o spremembi občinskega in tiskovnega zakona itd.).

Kako se spreminjajo časi in ljudje. Po časopisnih poročilih je zapustil JNS tudi njen častni predsednik Nikola Uzunović. Točno pred tremi leti je prineslo »Jutro« Uzunovićev poziv slovenskim JNS-arjem za občinske volitve, ki so jih te-

kasnil, bi vsi mislili, da prehitava ura. Z njegovimi nazori seveda niso vsi brezizjemno soglašali, zlasti tisti ne, ki so se borili proti vsaki napredni misli. Ti so ga imenovali za »rdečkarja«.

Toda tudi ti ljudje z zaslužjenimi možgani, so morali v svoji notranjosti priznati, da je nekdo lahko »rdečkar« in obenem poštenjak. Ni jim preostalo drugo, kakor izkazovati Zoriju spoštovanje. Toda obe najvažnejši osebnosti v Cavadi, župnik in njegov kaplan, sta bila drugačnega mnenja. Učitelj jima je bil toliko bolj zoper, ker razen njegovega brezbožnega naziranja o svobodi in občem blagostanju nista imela kaj drugega, kar bi lahko prijavila. Župnik in kaplan sta z ozkosrčno pozornostjo nadzirala šolo, kot kraj, kjer se oblikujejo bodoče generacije; kdor hoče, da mu vaje v bodočnosti ne zležejo iz rok, mora ohraniti šolo pod svojim vplivom.

Pred nedavnim je hotel človek z imenom Francisko Ferrer iztrgati španske šole izpod duhovniškega pritiska. Bil je umorjen. Krogla je uničila življenje, ki je bilo popolnoma posvečeno šolam.

Od te zmage naprej se je kler še bolj vmešaval v šolske zadeve. V tem ga je podpirala tista dinastija, katere člani so bili znani po najmoč-

nejši in najgnusnejši degeneraciji, ki se je kdaj v kateri družini pojavila. Končno je bil kler podpiran tudi od diktature; kajti v interesu ofirske klike je bilo, da duhovniki vladajo. Zemlja se je vedno bolj vračala nazaj v čase inkvizicije.

Župnik iz Cavade in njegova zvesta senca, kaplan, sta napovedala temu učitelju boj na življenje in smrt, ker se jim je zdel preveč odkrit in samostojen, užival pa je simpatije večine prebivalstva. Ker pa niti v njegovem uradnem delovanju, niti v osebnem življenju nista našla ničesar, kar bi bilo resnično prevratno, sta se ga lotila drugače.

V Španiji so imeli duhovniki pravico priti v šolo in nadzorovati pouk, kadarkoli se jim je to zhotelo. Omenjenega dne so se torej vrata sredi pouka odprla in vstopili sta dve črnooblečeni postavi. Ostali sta v razredu in prisluškovali pouku. Zori se ni pustil motiti od njune navzočnosti in je nadaljeval pouk. Vprašal je malega Juanita, ki pa najbrž ni dobro slišal, ker je zmeden odgovoril:

»Pravičnost... enakost...«

Dva dolga koraka in župnik je stal pred učencem:

»Kaj govoriš ti tukaj?« ga je besno vprašal. Juanita je to vprašanje še bolj zmedlo in ni odgovoril

ničesar. Toda Ruiz, štirinajstletni deček in najboljši učenec, je hotel pokazati, da je poslušal in razumel vprašanje; dvignil se je in rekel: »Gospod župnik, vsi ljudje so enaki.«

»To ni res!« zakriči župnik in njegov glas se je topil v jezi. Skočil je k učencu in mu pomolil pest pod nos.

»To ni res! To je proti nauku cerkve! Bog ni nikdar rekel, da so ljudje enaki! Sv. Pavel je v njegovem imenu dejal, da ljudje niso enaki!«

Kričal je tako, da so se mu vrtno žile nabrekle in na robovih ustnic se mu je pojavila blodota.

Kaplan se je omejil zgolj na to, da je s pobožno gesto dvignil roke proti nebu.

Učitelj se je mirno in zbrano dvignil.

»Dovolite, gospod župnik!«

»Kaj naj dovolim? Ha?« je kričal. »To, da vi lažete in poučujete otroke o teh lažeh? To trdite, da so vsi ljudje enaki? Kako morete izgovoriti tako laž, katero je Bog izrazito prepovedal? Ste me razumeli?! — Dragi otroci, poslušajte mene; vaš učitelj vas vara.«

Učitelj je prebledel in roke so se mu tresle; toda s čvrstim glasom je rekel: »Nehajte!«

Henri Barbusse:

Učitelj Zori

(Zgodba iz Španije)

Vročina je pripekala. Komarji so brenčali po razbeljenem ozračju. Pešci so se oprezno zadrževali v sencah rjavih hiš trga Cavade, mesta v provinci Santander. Trg se ni v ničemer razlikoval od ostalih španskih in baskijskih mest. Ko so prebivalci hodili še v svojih pisanih oblekah, je bila seveda slika še pestrejša. Brenčanje komarjev je motilo samo močno, ritmično in enakomerno mrmranje, ki je prihajalo iz oken neke hiše. Bila je to šola. Od znotraj je izgledala kakor vse ostale šole po vsem svetu: hladne, stroge stene, majhne, zaporedno se vrsteče klopi, v katerih so sedeli učenci. V sredini je bil učitelj, ki je v tej okolici izgledal kot velikan.

Kakor vsi učitelji je moral tudi ta ustvarjati čudesa potrpežljivosti in iznajdljivosti, da je vzbudil pri svojih učencih pozornost in jim vcepil odmerjeno količino od neizmerne človeške znanosti.

Bil je edini učitelj v Cavadi, imenoval se je Baldemere Zori. Bil je tih, preprost in dobrosrčen človek, katerega učenost je bila širom znana. V ožjem krogu mesteca je bila njegova točnost pravljica. Če bi se kdaj za-

Okorn je zbral na listi same zanesljive in treznomisleče občane, tako da za volilce ne bo težka izbira. Veseli nas združitev dvakrat treh črk, dveh obrazov z enim (proti-ljudskim) ciljem. Delavci in kmetje bodo volili listo, ki je brez krinke, z Okornom na čelu! — Svit.

Trbovlje

Razprava o akordnih postavkah

V sredo, dne 14. t. m. so se vršili razgovori o akordnih postavkah za postranska dela, kakor to predvideva člen 6 sedaj obstoječe kolektivne pogodbe.

Na razpravah se dosedanje akordne postavke sicer niso bistveno spremenile, vsekakor se je pa nekatere zvišalo, tako, da se bo po mnenju zastopnikov rudnika dosegla temeljna plača.

Delavstvo in delavski zaupniki bodo pač morali tudi v bodoče posvečati največjo pažnjo onemu postranskemu delu, pri kateremu bi se ne doseglo temeljne meze, ki delavcu pripada po kolektivni pogodbi. Vsak takšen pojav se naj takoj javi zaupnikom, ki bodo nemudoma podvzeli potrebne korake, da se stvar preišče in delavec doseže ono plačo, ki mu je zajamčena po kolektivni pogodbi.

O zadržkih, opravljati službo po krivdi delodajalca v smislu ša 220 obrtnega zakona, bo predaval v nedeljo, dne 25. oktobra ob 9. uri dopoldne v »Delavskem domu« s. dr. Reisman. Za predavanje so naprosili predavatelja delavski zaupniki, ker TPD po svoje tolmači določilo kolektivne pogodbe ša 12 v škodo delavstva. Ponavljajo se slučaj, da morajo iti rudarji domov, ker se pokvari stroj, ali ni vagonov za polnjenje premoga, a TPD jim ne plača meze, kot bi bila to dolžna po zakonu. Potrebno je torej, da se pojmi naše zakonodaje razčistijo. Če so že zakoni tukaj, naj se izvajajo. V nasprotnem slučaju je bolje, da jih nimamo, da si vsaj delavstvo ne dela praznih nad v zaupanju na našo »moderno« socialno zakonodajo.

Krmelj

Zaupniški tečaj. Kakor po ostalih rudnikih se vrši zaupniški tečaj tudi pri nas od 18. t. m. dalje. Zaupniški tečaj je nujno potreben, ker si delavstvo še vedno ni ustvarilo svoje obrambne organizacije. Razmere pri rudniku so pa takšne, da že delajo sramoto rudarstvu in Dravski banovini in je tudi zategadelj od pomoči nujno potrebna.

Šoštanj

Da svet pozna — moža! V št. 40. »D. F.« z dne 3. oktobra t. l. (ki so jo pri nas kar na debelo vsiljevali delavstvu), je priobčil g. Ivan Bolha napad na nas zavedne delavce, na katerega moramo seveda odgovoriti. Žal nam je, ako bomo morali pri tem tudi g. dopisnika osebno nekoliko poščegetati in mu osvežiti njegov spomin. G. Bolha piše tako, da mora čitatelj dobiti dojem, kakor da vlada pri nas pravo blagostanje in da si delavec, ki je v tovarni zaposlen lahko nakupi v teku let celo premoženje. Kdor tega ne verjame, je nezadovolježen, kakor so nezadovolježni tisti, ki pišejo poročila iz Šoštanja v »Delavsko Politiko«. On, Bolha, edini pozna razmere, vsekakor pa boljše, kot stari delavci. G. Bolha pa je pozabil, da je glavni vzrok nezadovoljstva med delavci bilo neupoštevanje socialne zaščitne zakonodaje in pa uvajanje novega akordnega sistema, pod vodstvom nekega inozemca. Delavstvo se je opravičeno balo, da bo več delalo in manje zaslužilo. Z zaslužkom pa je bila stvar taka, da je bil g. Bolha med prvimi, ki je tarnal, da ne more izhajati, čeravno doma še nekaj pridelal. Sedaj res ne vemo, ali je tarnal iz potrebe, ali iz lakomnosti. To bo vedel povedati sam. S tem svojim tarnanjem je bistveno pripomogel k povečanju nezadovoljstva in porastu števila nezadovolježen v tovarni, nad katerimi se sedaj tako zelo huduje. G. dopisnik naj bi rajši navedel imena tistih oženjenih in z otroci blagoslovljenih delavcev, ki so si po 30letnem delu v tovarni lahko kupili posestva, ne da bi bili imeli še drugih dohodkov ali dediščine ali podpore s strani starišev. G. Bolha se sklicuje na svojega očeta. Mi mu resno svetujemo, naj ga v bodočih svojih dopisih ne imenuje več! Kakor vidimo dopisnik marsičesa ne ve in ne pozna, ne pozna tudi ne zgodovine fonda za starostno preskrbo delavcev. L. 1922. bi mo-

Celje

KINO „METROPOL“, CELJE

21. oktobra (najnovejši Foxov tednik): IVJE (Wa d-winter) po znanem romau Paula Kellera. V glavni vlogi: Hansi Knoke in Viktor Staal.
22. oktobra: BULDOG DRUMOND VRAČA UDAREC. Napeta drama se odigrava v megleni londonski noči. Ronald Colman, v vlogi avanturista-detectiva. Warner Oland v vlogi indijskega princa Ahmeda.
23. 24. oktobra (najnovejši tednik): VESELA VDOVA. Leharjeva opereta. — Matineje: v petek in v soboto ob 4 uri popoldne. — Vsi prostori Din 3:50 in Din 4:50.

Zimske nogavice, rokavice in perilo

sl nabavite najceneje
v modni trgovini

ANTON PAŠ

Maribor, Slovenska ulica štev. 4

Položaj in naloge strokovnega gibanja

Sklepi izvršnega odbora URSSJ-ja.
— Za red in disciplino v gibanju

Izvršni odbor URSSJ-ja je na svojih sejah v Beogradu od 4.—5. oktobra ni v Zagrebu 14. septembra t. l. soglasno sklenil naslednje smernice:

1. Izvršni odbor URSSJ-ja je ob sodelovanju predstavnikov oblastnih odborov URSSJ-ja razmotrival o splošnem položaju delavcev in delavskega gibanja v državi. Izvršni odbor je s simpatijami spremljal po življenje in krepitev delavskega gibanja na celi črti, ter živahno gibanje delavskih množic v svrhu dvigovanja svojega ekonomskega in kulturnega položaja. V sklenitvi velikega števila kolektivnih pogodb v vseh gospodarskih panogah, ki so bile sklenjene v minulem letu, vidi izvršni odbor URSSJ-ja velik socialni napredek, ki ima velik pomen ne le za delavce nego tudi za vso družbo. Izvršni odbor URSSJ-ja pozivlja vse svoje sestavne organizacije, vse svoje oblastne odbore, da z aktivnim delom med delavci store vse, da tekom leta dosežene pridobitve tako materialne kakor moralne oču vajo in jih povečajo.

2. Izvršni odbor URSSJ-ja opozarja vse sestavne organizacije in oblastne odbore URSSJ-ja na važnost prosvetnega dela med delavci. Pozivlja jih, da po svojih podružnicah oziroma medstrokovnih odborih po vseh krajih organizirajo tako delo kot nujno potrebo. Centrala URSSJ-ja je pripravljena podpreti v tem delu vse sestavne organizacije in oblastne odbore na priporočljiv način. Podrobna navodila o tem delu se določijo vsem organizacijam in oblastnim odborom.

3. Izvršni odbor URSSJ-ja je z obžalovanjem ugotovil letos v celi vrsti tarifnih pogajanj več slučajev nediscipline, ki je škodovala interesom delavstva kakor tudi njih organizacij. Med najmarkantnejše primere spadajo pojavi ob začetku gibanja stavbinskih delavcev v Beogra-

du in tekstilcev v Sloveniji. Izvršni odbor URSSJ-ja pozivlja vse svoje sestavne organizacije, da v interesu delavcev, ki jih zastopajo, budno pazijo na disciplino in red v gibanjih, ker je uspeh v tarifnih gibanjih mogoč samo ob disciplini in redu.

4. Izvršni odbor URSSJ-ja je na podlagi poročil iz cele države konstatiral mnogoštevilne težkoče, ki prihajajo od raznih strani, da ovirajo razvoj in akcijo svobodnega delavskega in nameščenskega strokovnega gibanja, ter sklenil, da zbere o vseh pojavih podatke in obvesti o njih javnost ter da na pristojnem mestu posreduje za svobodo delovanja delavskega strokovnega gibanja.

5. Izvršni odbor URSSJ-ja konstatira, da konec tega leta poteče mandat samouprav delavskih zbornic, ter sklene, z ozirom na to okolnost opozoriti vse organizacije delavcev in nameščencev, da na svojih zborih in sejah zahtevajo izvedbo volitev v Delavske zbornice v vsej državi. V zvezi z zahtevo volitev samouprav delavskih zbornic, zahteva izvršni odbor tudi volitve za vse samouprave delavskega zavarovanja.

6. Izvršni odbor URSSJ-ja z obžalovanjem konstatira, da minister socialne politike pri končni redakciji zakona o minimalnih dneh ni zahteval mišljenja ne delavskih organizacij ne delavskih zbornic, čeprav je vprašanje dne (plače) vprašanje, ki se predvsem tiče delavca. Izvršni odbor zahteva, da se delavsko predstavništvo zasliši o tem.

Izvršni odbor URSSJ-ja dalje naglašja, neizbežno potrebo in nujnost uveljavljanja delavskega invalidskega ter nameščenskega pokojninskega zavarovanja na način, kakor so to zahtevale delavske in nameščenske organizacije ter njih predstavništva.

Ne volite JNS, ki je uvedla javno glasovanje, niti JRZ, ki ni uvedla tajnega glasovanja, dasi je to svečano obljubila!

ral biti v tovarni odpuščen 70letni onemogli (sedaj že pokojni) hlapec Delbost Jakob, ki je 40 let zvesto služil svojega gospodarja in s svojim delom mnogo pripomogel k procvitu tovarne. Starček je potikal pri občini in pri tedanji deželni vladi. Za stvar so se pa jele zanimati tudi sosednje občine, (od koder prihajajo delavci v tovarno na delo) v strahu, da bi utegnili ostareli delavci brez sredstev pasti v njihovo breme. Začela je akcija od zunaj (čas, ki so bili takrat drugačni) in tedaj je pokojni g. Woschnagg založil večjo vsoto denarja v fond za starostno preskrbo delavcev, s tem, da se iz obresti tega fonda plačuje starostna renta onemoglim delavcem. Zaupniki in delavstvo se je g. W. za to tudi zahvalilo. Pokojni Delbost pa je bil prvi deležen starostne preskrbe. V kratkem času je bilo vpokojenih še par delavcev, ki pa so za to imeli dolžnost, čuvati gozdove, katere je v bližnji okolici posedovala tovarna Woschnagg. Podpore, ki se izplačujejo iz tega fonda so različne: delavec Č. (zaposlen 30 let) Din 100, delavec P. (45 let) Din 100, delavec M. (40 let) Din 50. Na ustanovitvi in ureditvi fonda za starostno preskrbo ima zaslugi tudi s. Filip Uratnik, sedanjaj tajnik Delavske zbornice. Dalje moramo korigirati g. Bolha, ki pravi, da imajo delavci zastojno stanovanje in zemljišče. Glede stanovanja je stvar resnična, vendar pa ta stvar podjetju bolj ugađa, kot pa, če bi pobiralo najemnine. Zemljišče je pa v medzi vračunano in se je to ugotovilo ob priliki sklepanja kolektivne pogodbe. — Vi, g. Bolha, se imate zavednim delavcem marsikaj zahvaliti; tudi za svoj čas Vam s strani podjetja odobreno posojilo Din 10 tisoč, ki so ga izposlovali zaupniki s svojo intervencijo. Tako g. Bolha in sedaj nam še odgovorite, koga ste mislili s tem, ko pravite: hlapec ni večji od gospodarja? Ako ne boste tega storili Vi, bomo povedali mi, kdo se je poviševal čez svojega gospodarja! Pošteni in odkriti borci smo postali hlapec Jerneji; veliko po zaslugi zahrbtnosti v delavskih vrstah. Toda tudi za tiste, ki mislijo samo na to, kako bi postali »lieb' Kind« v očeh podjetnika, pride dan plačila. — Zaveden tovarniški delavec.

Poročila sta se dne 12. t. m. predsednik »Vzajemnosti« v Šoštanju s. Natek Anton, trgovec z Gizo Simerl, učiteljico na osnovni šoli. Želimo obilo sreče!

Prevalje

Prepoved predavanja. Zadnji nedeljo so prevaljski sodrugi namenjavili prirediti predavanje o socialni zakonodaji, strokovni organizaciji in delavskem tisku. Sreski načelnik je odločil tako-le: »Vašo prijavo ne morem vzeti na znanje in prepovem nameravano predavanje ustrezno določbam zakona o društvih, shodih in posvetih iz razloga, ker prijavljeni predmet predavanja ne nudi zadostnega jamstva, da ne bi prišlo do kalitve javnega reda in oškodovanja bistvenih državnih koristi.«

Maribor

Prvo predavanje »Vzajemnosti« se bo vršilo v sredo, dne 21. oktobra v dvorani Delavske zbornice, Sodna ul. 9. Sodeluje tudi pevski in govorni zbor. Pridite!

MALI OGLASI

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragó

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrice vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Novi tramvajski nameščenci v Zagrebu. Uprava zagrebskega tramvaja je odpustila stavkujoče uslužbenice, obenem pa je odredila sprejem novih moči. Priglasili so se v večjem številu — absolventi tehniške in srednje tehniške šole.

V našičem korupcijskem procesu so bili glavni junaki oproščeni. Obviseli so samo mali uradniki, ki so pobirali drobtinice z mize, kjer je pirovala korupcija. Sedaj je sodišče povabilo te obsojence, da odsede prisojeni jim zapor. Kljub povabilu pa se ni nihče odzval.

Ponarejevalcu 50-dinarskih kovancev, Boškoviću, je kasacija znižala kazen od 14 na 12 let robije.

Potres v severni Italiji porušil tisoč hiš. V severni Italiji so dne 19. t. m. ob 4. uri zjutraj občutili močan potresni sunek. Središče potresa je bilo v občini Caniva die Sacile. V tej in sosednjih občinah je potres uničil do 1000 hiš. Ubitih je bilo 30 ljudi. — Potres se je občutil tudi v Sloveniji, vendar ni napravil nikakršne škode.

Dunaj pod klerofašistično upravo.

V l. 1933 je bilo v materinskih posvetovalnicah mestne občine preiskanih 260.000 otrok, l. 1935 samo še 179.000. L. 1930. je dobivalo kosilo 11.000 šolskih otrok, l. 1935 v času mnogo večje stiske samo 6000. Število v šolskih kuhinjah razdeljenih porcij l. 1933 je znašalo 5.1 milijona, l. 1935 samo še 3.5 milijona. Kopanje v otroških kopališčih na prostem je bilo pod socialno-demokratsko upravo prosto. Sedaj pa mora plačati vsak otrok 10 g vstopnine. Dočim se je l. 1933 kopalo 1.3 milijona otrok, se jih je v l. 1935 samo še 300.000. Pršna kopališča so imela l. 1933 467.000 obiskovalcev, l. 1935 samo še 272.000. — Samo ena številka se je povečala, ki pove več kot vse primerjave med nekdanj in sedaj: število obiskovalcev zimskih ogrevalnic se je od 61.000 v l. 1933-34 dvignilo na 123.000 v l. 1935-36. — Za preskrbo mladine in higijeno ni razumevanja pod klerofašističnim režimom — odlika novega režima je naraščanje revščine.

Študenti pri Mariboru

Ljudska univerza otvori sezono predavanj v četrtek, dne 22. oktobra s Cankarjevim večerom. Predaval bo z epidiaskopičnimi slikami prof. Teply. Sodeluje pevsko društvo »Enakost«. Pričetek ob 19. (7.) uri. Vstop prost!

Delavski pravni svetovalec

Odpust služkinje (Trbovlje)

Vprašanje: Pri neki gospodinjji sem bila zaposlena kot služkinja, pa sem nato zbolela. Ko sem po bolezni zopet prišla na delo, me je moja delodajalka stalno nadlegovala in ji nisem nobenega dela več dovolj dobro napravila. Končno pa me je odpustila iz službe brez odgovora. Ali lahko radi tega zahtevam kako odškodnino?

Odgovor: Po poselskem redu, ki velja za služkinje pri nas, mora gospodinja služkinji odpovedati na 14 dni: če se gospodinja ne drži navedene odpovedne dobe, ima služkinja pravico zahtevati mezo za 14 dni vnaprej, kakor tudi nadomestilo za hrano in stanovanje za ta čas. Vendar se sme služkinja odpustiti tudi brez predhodne odpovedi iz tehničnih razlogov, kot so zanemarjanje dolžnosti, tatvina, prevara, ali kako drugo kaznjivo dejanje na strani služkinje, pijančevanje, žalitev gospodarja ali njegove obitelji itd. Vse pravice in dolžnosti služkinje razvidite iz poselskega reda natisnjene v poselski knjižici, ki jo gotovo imate.

Volnene dokolenke, moške in ženske nogavice

iz lastne pletarne nudi

Eksportna hiša LUNA, Maribor, Glavni trg štev. 24.

Nasi čitatelji kupite najceneje pri naših tiskarjih!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324